

כך כל ספר קלאסי הוא עצמו תמצית של דור. נוסף לזה, מי הוא שיבוא ויקצץ במה שאישורו הרבים? ומי לנו יערוב כי עם הקיצוץ לא יאבד הספר הרבה מערכו?

הטענות בעד: בין תקופת היכתבו של הספר הקלאסי ובין ימינו עברו שנים, שנים רבות. אין טעם דורנו דומה לטעם אותו דור אשר בו חי המחבר. הרבה מהכתוב בספר כבר אבד ערכו. ספרות לא תמיד כתובה היא לדורות, ואין קו מפריד בין מה שכתב המחבר לדורו ובין מה שכתב לדורות (כי הוא עצמו לא הבחין בכך). ההצדקה החשובה ביותר לקיצוצים היא טכנית. אין ניר, הבחירה היא. איפוא, בין ספרים רבים ומקוצצים ובין מעטים ושלמים, יש גם תקדימים. לא נגע בספרי התנ"כ, שהם ברובם קיצוצי ספרים קדומים להם. אבל הנה "דון קישוט" בתרגום ביאליק הוא קיצוץ. (במקרה זה היתה הבחירה קלה, כי ביאליק הוציא את סיפורי המעשיות שאינם לגוף העניין).

שר גלוי-לב

משרד החינוך הוזה מטרה להת- קפות רבות. רבים מהמתקפים אולי לא התחשבו דים בקשיי המשרד נוכח הצרכים הרבים והאפשרויות המצומצמות. אבל היו גם התקפות אישיות על שר החינוך, כאלו נוטה מר ולמן שור, בגלל חינוכו והתנאים בהם גדל הוא עצמו, לטעות בצרכי הזמן והמ- קום. ולפחות להלכה נחשב כל שר אחראי לכל פעולות משרדו, אם כי מנגנון מסופף זה קשה לומר שהוא נתון למרות אחידה.

והנה יש לנו עתה ספר, כוכבי בוקר (הוצאת עם עובד, 750 פרוטה), שהוא זכרונות ילדותו של שר החינוך. כל המכירים את מר שור מנאומיו רבי הקישוט והפאתוס יופתעו למצא כי ספר זה כתוב בפשטות עדינה, והקורא לא ימצא כל קושי להבנת הדברים. מלבד ריחוקם.

הקורא התכוון להציב בספר זה מצבת זכרון לעיירתו שהושמדה עם הכיבוש הנאצי. העיירה היא אחת מי אותן הנקודות המרובות המצויות במפה מיוחדת באטלס של זיבוטנסקי, "רי- כוזי היהודים באירופה המזרחית", ש נמחקו ואינן. מצויה היתה ב"ליטא" היהודית, במסבי העיר מינסק, סביבה של תורה ותרבות יהודית גבוהה. אבל הספר איננו רק יד לדבר שאבד. כי אותה עיירה שנמחקה נתנה אותותיה במקומות אחרים אשר אליהם היגרו בנייה. ומה לנו השפעה חזקה יותר מאשר כוון החינוך במדינה, והוא נתון בידי חניכה של אותה עיירה, הנושא את זכרונותיה.

הספר מחולק לנושאים. (יש בו גם חלק שני, קטן יותר, הכולל מאמרים על כמה מקומות בארצנו, אלא שאין הוא ענין לכאן). רוצים אתם לדעת מאין חיבתו של שר החינוך לספרים? מספרייתו של אביו. ולא ספרים סתם, אלא לספרי "רומל" מסוימים, ובמקצת לספריה של הספרות היהודית משנות התשעים. נוף, התמצאות פוליטית, ניר אם וגואם. על האחרון כדאי להתעכב. מאחר שמר שור ידוע כגואם. יסוד נאומיו הוא כנראה באותו "המגיד ממינסק", וכמותו, שהיו מעוררים את העם לבכיה. מורים, חינוך, מחלוקת (יסוד המפלגות בישראל), הגנה, ועידה מפלגתית, עבודה צבורית, — הכול נותן לנו מן שור בגילוי לב נעים וחריד.

עוד מכבר שמענו על הקשר בין המשוררת רחל ובין המחבר. ויש בספר זכרונות המגלים טפח מיחסים אלה ואלה ודאי יענינו את קוראי שירת רחל (שהם רבים מאד כיום) ומעריצי זכרה.

ועתה אין לנו אלא לראות: באיזו מדה מוצדקות ההתקפות כנגד שר ה- חינוך? באיזו מדה בעית החינוך היא אוניברסלית ובאיזו מדה כפופה לזמן ולמקום? במה עלול מר שור לשגות, ובמה חייב הוא לטעות או להשיג?

הוא עצמו עוזר לנו הרבה להשיב על שאלות אלה. דרך אנכי, אם יביא מחר תלמיד חיבור למורה, ובו "התחלקנו על המדרכה", או "לא העיון להפריע", או "ברביעי בחודש", יוכל התלמיד להסתמך על שר החינוך עצמו. יש בספר כמה מקומות מרושלים כאלה, ומן הראוי יהיה לחקנם במהדורה ה- באה.

קלאסיקה קצוצה

כבר נשמעו כמה דברי תרעומת על אותם המו"לים המוציאים ספרים קלאסיים מקוצצים. הטענות נגד: ספר שנעשה קלאסי נבחר מתוך מאות ספרים בני דורו שנשתכחו, כי אין טעם לזכרם. משום

זלמן שור
פשטות עדינה.

הספר אלא קארנינה (ספרי לפיד, 400 פרוטה) הוא נוסחה מקוצרת של הרומאן, בתרגום חדש. על התרגום קשה לנו לשפוט, כי אין אנו יודעים אם ליחס את שיבושי הלשון למתרגם או למדפיס. אבל הנוסח נשאר לפחות רומאן שלם. על המיסטיציזם של לוין וייתרנו ברצון. הקיצוץ נעשה ברשטה: הוצאו רק פרקים שלמים, כך שנשאר מבחר פרקים מתוך הרומאן המלא.

עבודת-בוק

לואיס קארוסה-איראגון (כיום ציר גואטמאלה בפאריס) שהה ששה חדי- שים ברוסיה וכתב ספר. יש העושים זאת אחרי שהייה קצרה יותר.

מה שמענין ביחס למשטר הקומו- ניסטי הוא שהוא פועל. אנו, המכירים משטר זה רק מן השמועה, תוהים ל- פעמים איך חיים שם בני אדם. מה הוא בכלל משטר קומוניסטי זה?

הספר "רוסיה — חזון העתיד" (תרגום ש. שמואלביץ, הוצאת אחיאסף), איננו מלמד הרבה, כי תחת למסור עובדות עוסק המחבר בויכוחים עם מתנגדי המשטר הקומוניסטי, שהוא עצמו אוהד אותו.

וכך נחסף המחבר לאותה נטיה שהוא עצמו מוקיע: ויכוח על דבר שלקורא עצמו לא הוברר.

וכך, מי שרוצה לעמוד על שיטה המשטר הקומוניסטי מתוך הפראקטיקה של האיחוד הסובייטי, חייב לחזור אל ספרים של סידי וביאטריס וב, שאם כי התישן עדין לא נמצא לו תחליף.

היש דמיון בינך ובין רונרסטטיילור

Robert Taylor

הכוכב הסימפטי של מ. ג. מ. אם כן, השמפו "שלד" הוא משחת שמפו נקה, המרחיק קש- קשים, מחזק את עור-הראש ושרשי- השערות ונותן בוק לשערות. אין אמצעי טוב יותר לטיפול בשערות כבר מאשר

משחת שמפו

ובשביל שערות יבשות: נקה חלמון שמפו. נא להחזיר את השפופרת הריקה בזמן קנית חדשה.

המפיצים: חברת נורית בע"מ.

כרכים

של

"העולם הזה"

מהשנים הקודמות

להשיג אצל ד. טופל ובניו תל-אביב, אחד העם 24, טל. 5673

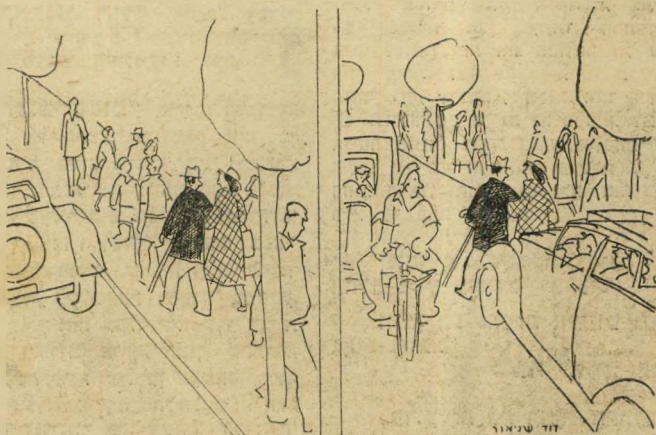
משטרת ישראל

המפקדה על התעבורה

להולכים ברגל

עשה

אל תעשה

לך במודרכה

אל תלך בפביש

המקום הועמד לרשותנו ע"י: חב' פטרנספורט בע"מ, תל אביב